

Estonsko je dnes nejméně zadluženou zemí Evropské unie

Současná fiskální a dluhová situace země je výsledkem disciplinované vládní politiky už od poloviny 90. let

„Když se podíváte na tržní ekonomiku, je velmi jednoduchá. Komplikují ji ekonomové. Základní ideje trhu jsou prosté a velmi staré, v podstatě vycházejí z bible, což je mimochodem velmi tržní kniha. Když sledujete tyto principy a když chápete fakt, že základním úkolem vlády je dávat lidem právo na svobodnou volbu, pak se můžete pohybovat kupředu.“

Estonský expremiér Mart Laar v letech 1992 – 1994 a 1999 – 2002

Na rozdíl od některých jiných postkomunistických zemím baltské státy nezažily v 80. letech žádné období „reformního komunismu“ s jeho pokusy o jakousi smíšenou ekonomiku. Definitivní rozpad Sovětského svazu a tedy obnova plné státní suverenity nastala v Pobaltí až v roce 1991, o několik let později než ve zbytku Východní Evropy. Míra všestranné devastace země také byla stěží srovnatelná. Přechod k tržní ekonomice v Pobaltí proto musel být rychlý a radikální.

Vstup Estonska do eurozóny v lednu 2011 byl vyvrcholením dlouhodobého vládního úsilí, které v chápání Estonců v podstatě nemělo alternativu. Od znovuzískání nezávislosti počátkem 90. let Estonsko nemělo vlastní měnovou politiku, estonská koruna byla fixována nejdříve na marku, pak na euro. Provázanost s eurozónou byla tedy mimořádná a například podíl úvěrů v cizích měnách býval nejvyšší v celé střední a východní Evropě. V tomto radikálním příklonu k eurozóně hrála svou roli nepochybně i geopolitická pozice země, ležící na nejvýchodnější výspě Západu ve stínu sousedního Ruska. Co nejpevnější připoutání k EU Estonci chápou jako garanci svého ukotvení v Evropě a ochranu před ruským vlivem.

„Vstup Estonska do eurozóny připomíná vstup hodného hochy do klubu mnoha rozpočtových raubířů, kteří se sice dříve tvářili jako klub správných a vyvolených, ale dnes jim to už málokdo věří“, komentoval Ioni v lednu přijetí eura Estonskem viceguvernér ČNB Mojmir Hampl. „Otázkou je, jak dlouho může v takovém klubu hodnému jeho nadšení vydržet, zvláště když bude muset přispívat svým dílem na pomoc při řešení dluhů těch bohatších a přitom nezodpovědnějších.“

Estonci dlouhodobě a cíleně směřovali do náruče eurozóny, přitom se ale vyvarovali řady nechtěných, které jsou ve „staré“ Evropě téměř běžné. Byli programově odpovědní, nezkreslovali statistiky, dodržovali pravidla Paktu růstu a stability. Odkládali v dobrých časech hodně stranou, aby ve špatných bylo z čeho brát. Stav veřejných financí v Estonsku je ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie velmi dobrý. Zatímco průměr veřejných dluhů zemí EU činí 80% a Itálie, Řecko a Británie jsou nad sto procenty, zadlužení Estonska činí jen necelých 7%. Je tak jednou z mála zemí, která využila „dobrých časů“ ke zlepšení stavu veřejných financí.

Udržení stavu veřejných financí i v době hospodářské krize po roce 2008 bylo draze zapláceno. Kvůli velké závislosti ekonomiky na vývozu a službách se krize v zemi citelně projevila, a to poklesem exportu a zahraničních investic, prudkým růstem nezaměstnanosti, poklesem domácí poptávky a spotřeby, propadem cen nemovitostí. Vláda však nereagovala zadlužováním, naopak dalšími reformami a úsporami, především ve výdajích. Např. mzdy ve veřejném sektoru klesly až o 40 procent, vypínalo se ve-

řejné osvětlení.

"Naše reformy přišly rychle, a o to méně byly bolestivé," vysvětluje premiér Andrus Ansip. Estonci skutečně přijali bolestivé reformy bez stávek a demonstrací, podpora reformní vlády dokonce vzrostla. Svou roli nepochybně sehrála disciplinovaná politika samotné vlády a obecně dlouhodobě pěstovaná kultura spořivosti. „U nás je jednoduše nepopulární půjčovat si peníze od budoucích generací," dodává Ansip.

Díky dlouhodobé rozpočtové disciplíně mělo Estonsko i během krize větší manévrovací prostor než jiné země a mohlo následkům lépe vzdorovat, a třeba si i více půjčovat. „Byli jsme jednou z pouhých osmi zemí v Unii, které nemusely sanovat banky veřejnými penězi," říká estonský premiér Aandrus Ansip. Nízké daně, zdravé veřejné finance i liberalizovaný trh práce, to vše napomohlo poměrně rychlému zotavení a letos se tak do Estonska opět vrátil hospodářský růst.

Podle zahraničních i domácích zdrojů zpracoval David Floryk.

Publikováno v KONZERVATIVNÍCH LISTECH 09/2012, www.konzervativnilisty.cz

---

Pro www.go-east-mission.net převzato v listopadu 2012 se svolením